

Posudek školitele

Tadeáš Kovařík, *Kronika města Chebu Pankráce Engelharda z Haselbachu. Příspěvek k městskému kronikářství raného novověku*, bakalářská práce, ÚČD FF UK Praha 2017, 76 s. včetně příloh

Kronikářská produkce měst se v poslední době těší poměrně velkému zájmu historiků (viz nedávná konference „Historiografie s městem spojená: Historiografie o městech a historiografie ve městech“, uspořádaná v říjnu 2016 Archivem hl. města Prahy). Značná pozornost jí byla věnována též v semináři zaměřeném na tzv. vedlejší země České koruny, z nichž mají neobyčejně rozsáhlou a pozoruhodnou historiografii hornolužická města. Do rámce studia různých typů a úrovně městského raně novověkého kronikářství zapadá i předkládaná bakalářská práce.

Tadeáš Kovařík se v ní zabýval nejstarší zachovanou chebskou kronikou (vznikla před rokem 1560). Dílo Pankráce Engelharda zaujímal v písemné produkci města vždy důležité místo, a proto jeho kroniku také editoval významný chebský archivář a badatel Heinrich Gradl (1884) v rámci projektu sudetoněmeckých historiků, kteří chtěli zmapovat a vydat německé kroniky z Čech (před chebskou kronikou vyšla loketská a trutnovská kronika). Autor pracoval jak se zmíněnou edicí, tak s elektronicky přístupným originálem (knihovna Národního muzea v Praze). Orientaci v městském kronikářství na území Čech mu usnadnila studie Marie Tošnerové, *Kroniky českých měst raného novověku*, kterou bohatě využíval. Méně se pak na jeho studii odrazila práce s citovanými články k hornolužickým kronikám, respektive je zjevné, že již nestihl již přistoupit k srovnání této produkce se situací v Chebu.

Autor se pokusil o nastínění městského kronikářství v Čechách (kap. 2), stručně vypsaly dějiny Chebu do konce 16. století a naznačil úroveň písemnictví ve městě do počátku 17. století (s. 27). V 5. kapitole shrnul informace o chebských kronikách sepsaných před rokem 1620. Výklad je někdy dost nepřesný, např. u popisu kroniky Endrese Baiera (s. 32–33) není jasně vyjádřen rozdíl mezi zápisy z doby, kterou prožil, a záznamy o starších událostech (předloha, vztah k Engelhardově kronice?). Obdobně je na s. 30 poněkud zamlžující popis „*Kroniky komendy německého řádu v Chebu*“. Vzhledem k zániku komendy řádu německých rytířů za reformace šlo zřejmě o výpisy z nějaké kroniky řádu (dnes nezvěstné), z nichž uvedený glosátor čerpal a Dudík se pokusil o rekonstrukci původní kroniky. Bez vysvětlení zůstává, proč autora připisův v jednom z opisů Engelhardovy kroniky T. Kovařík označil za příznivce reformace.

Pojednání o zkoumané kronice je soustředěno do 6. -9. kapitoly. Jde však opět víceméně o popis, chybí zamyšlení nad úlohou několikrát opisované kroniky v kulturním milieu města (v této linii by se hodilo srovnání se Zhořelcem). K hlubšímu posouzení postupu kronikářovy práce, zdrojů, z nichž čerpal či mohl čerpat, cíl díla i komu bylo určeno, se autor snažil dokumentovat na pojednáních o českých a říšských panovnících (poněkud nešťastně rozdělené do dvou kapitol). Zvolený postup má svůj smysl pro určení kronikářovy orientace ve starších dějinách města a zvláštního státoprávního postavení Chebu, které bylo říšskou zástavou v rukou českého krále. Zamyšlení nach „chybějícími“ panovníky má proto logiku. Ale i v této části T. Kovařík zůstal spíše glosátorem, než interpretem. Jeho sdělení jsou úsečná, slovníkového charakteru, většinou bez hlubšího zamyšlení a uvedení do širších souvislostí.

Až příliš lakonický styl je bohužel znakem celé práce a ubírá jí na významu i přesvědčivosti. Je to škoda, protože téma bylo v tomto směru dostatek nosné a zkoumané dílo zajímavé. Nepřesvědčivý je také závěr, který se rovná stručnému shrnutí stručného.

Ocenit je třeba práci s nelehkou němčinou kroniky. Hezký je obrazový doprovod, jemuž ale chybí kauzální provázanost s textem.

Celkově lze říci, že práce odpovídá požadavkům kladeným na bakalářskou práci, chybí jí však širší ukotvení v problematice městského kronikářství i v historických souvislostech. Proto, ač nerada, ji hodnotím známkou dobře.

30. ledna 2017

prof. PhDr. Lenka Bobková, CSc.
ÚČD FF UK